

Ekmek ve Zeytin

AHMET BÜKE

5. BASKI

♥ can
çağdaş

AHMET BÜKE
EKMEK
VE ZEYTİN

Can Çağdaş

Ekmek ve Zeytin, Ahmet Buke

© 2011, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2011

5. basım: Mart 2020, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapaktaki fotoğraf: Nejdet Düzen / Shutterstock

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-3202-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750732027

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

AHMET BÜKE
EKMEK
VE ZEYTİN

ÖYKÜ

♥can

Ahmet B¼ke'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Kumrunun Grd¼đ¼, 2010

Çiğdem K¼lahı, 2010

Alnı Mavide, 2010

İzmir Postası'nın Adamları, 2010

Cazibe İstasyonu, 2012

Y¼kl¼k, 2014

AHMET BÜKE, 1970'te Manisa'nın Gördes ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Gördes'te, liseyi İzmir Atatürk Lisesi'nde bitirdi. Bir süre ODTÜ Jeoloji Mühendisliği'nde okudu. 1997'de Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nden mezun oldu. Öyküleri *E, Adam Öykü, Ünlem, Patika, İmge Öyküler, Özgür Edebiyat, Eşik Cini, Notos Öykü, yenyazı, ğ, Sus, Har* gibi edebiyat dergilerinde yayımlandı. 2004'te *İzmir Postası'nın Adamları'nı*, 2006'da *Çiğdem Külahı'nı*, 2008'de *Alın Mavide'yi*, 2010'da *Kumrunun Gördüğü'nü* (2011 Sait Faik Hikâye Armağanı), 2011'de *Ekmek ve Zeytin'i*, 2012'de *Cazibe İstasyonu'nun*, 2014'te *Yüklük'ü* yayımladı.

Bize ekmeği ve zeytini öđreten anneme

İÇİNDEKİLER

Tanrı Bir Devlet Bir	15
Nenem buldu beni!	19
Bu Karınca Gelecek	23
O İncir Nerede Şimdi	25
Serçeler Diyorum	29
Baba, Oğul, Asker	33
Hidroloji Mühim Mevzu!	37
Musul'da Bir Göl	41
On: Beş	45
Gülümseyen Ağıt: Mavi ve Bahar	47
Tanrı Zar Atmaz	55
Son Yemek	59
Mısır'da Cuma	63
Baharda Bir Uzun Gün	67
Tok Uyku: Utanır Gibi Oldum Senden	71
Soğuk ve Toz Zerrecikleri	75
"Sakallı Pazartesiler"	81
Los Lunes Al Sol	85
Kadim Muamma	89
Tam İstihdam	93

Bu Kış da Geçse	97
İşler, Kediler, Patronlar	99
Kemik Suyuna Köpek ve Hayalden Yaşadı Onlar	103
Gidenler ve Bulutlar	107
Dua	111
Künt Ağrı	115
Fesleğen Dilinde	119
Yara ve Kabuk	123
Vampirle Görüşme	127
Rama'da Herkesin Unuttuğu Bir Hikâyenin Yeniden Doğuşudur	133

“Œimdi mucizevi bir yerdeyim.”

DİDEM MADAK

TANRI BİR DEVLET BİR

Karahindibalar uçuyor etrafta.

Şöyle bir dünya var: Yüksek kayalardan gece soğuyup gündüz ısınan taşlar çatlamış. Yuvarlanmışlar yol kenarına. Kenarda su gölcükleri. Akşamdan yağın yağmur birikmiş. Sabaha karşı iyice üşümüş yüzü. Buruşmuş. Çoktan yuvalarına çekilme kararı almış karıncalardan – yalnızca– iki tanesi dışarıda geziniyor. Gözcü mü çıkardılar onları? Ya da tohum isyanına katıldılar. Tekme tokat dışarı atıldılar; kovuldular. Birbirlerine dokunup yeniden su kenarına iniyorlar. Su öldürür halbuki onları. Güz suyu daha da çeker içine, soğukla beraber yakar her şeyi.

Şöyle bir dünya: Bir kartal geziniyor ovanın üzerinde. Yola düşüyor arada gölgesi. Göç vaktini gözlüyor. Çiftleşemedi bu yıl. Erkekler çok uzak geldi ona. Bol yılan ve kır tavşanı yedi. Bir iki de keklik. Palazlar etrafında dolandı, annelerinin kanlı teleklerine dokundular. Belki de bundan istemedi erkek.

Karahindiba, gökte kartal, aşağıda su gölcükleri, yanlarından kıvrılarak geçen yol ve iki karınca.

Şöyle: Yolda uzun ve metal –teneke aslında– bir araba.

Hayatın dirlik ve düzenliği için beş sabıkalı, beş kelepçe marifetiyle tenekede kilitliler birbirlerine. İnsanla-

rı hapsedebilirsiniz. Bu güvenli bir yol değildir. Bütün duvarların ve demirden perdelerin bir çatlağı bulunur. Ama insanı insana kilitlemek en iyi yol. Birbirlerini boğazlayamazlar. Çünkü kimse yanında bir cesetle yürüemez. Yaralamazlar da birbirlerini. Aksayan adım diğerini bezdirir hayattan. En iyi yol mahkûmu mahkûma bağlamak. Zamanla sayıları da yarıya iner. İki adamken tek bir soruna geri çekilir. İşte o açıktaki kalan tek kişiyi de arabanın tavanındaki metal kirişe bağladılar. Böylece araba ile adam tek oldular. Bir oldular.

Yük manifestosudur:

Sabah 06.06

Beş mahkûmun ismi anons edildi. “Sevk için isimleri okunanların on beş dakika sonra...” Akşamdan küçük torbalarını hazırlamışlardı. Yataklar ve diğer elbiseler sonra arkadan gelecek. Ali karakalem çalışmaya başlamıştı. Gerçi şimdiye kadar bitirdiği olmadı ama bütün uğraştıklarını kalın kartonlara sardı, sonra nevesiminin arasına iyice sıkıştırıp depocuya verdi.

“Kırılmaz değil mi?”

“Ne bileyim ben.”

“Yani hiç sevk olmadım da. Bilemedim nasıl geliyor arkadan.”

“...”

“Kaç gün sonra varır?”

“...”

Sabah 06.21

Hiçbir şey zamanında olmaz aslında içeride. Ne yemek saatinde gelir ne de ziyaretçi kapısı beklenen anda açılır. Ama sevk zamanı şaşmaz.

Ali, İbrahim, Yusuf, Mustafa ve Âdem.

Yan yana dizildiler. Ayak uçlarında küçük torbalar.

Asker kelepçeleri getirdi.

İbrahim Yusuf'a, Mustafa Âdem'e rapt edildi. Ali için uzun bir zincir arabanın tavanından sarkıyordu. Onun ucuna bağlandı iki bileği.

Kapı kapandı.

Motor uğuldadı. Hareket ettiler. Yol çok çok uzun.

Şöyle bir dünya vardı arabanın dışında: Ova büyük. Bulutlar arabalı atlar gibi çekiliyorlar hızla. Akşamdan yağın yağmur kına renkli kayaları ıslamış. Çatlaklar dolmuş. Taşın sular gözyaşından ziyade hızlarıyla süzülüp karahindibaların keselerindeki kilidi gevşeterek yerçekimine doğru uzaklaşmışlar. Rüzgâr bu fırsatı kaçırmayınca tohumlar şimdi ince telli şemsiyeleriyle mesafe derdine düştüler. Su aşağıda kıvrılan yolun kenarlarında toplanıyor. Niyeti göl olmak ama hayat herkese bu fırsatı vermiyor işte. Kartal yukarıda son dairelerini çizerken ateş rengi bir ses takılıyor gözü. Karıncalar da duruyor tam o anda. Çok üzgünler aslında. Yuvadın kovuluşlarının ikinci gününde öleceklerini biliyorlar. Ama onlar bile şaşırıyor olana.

Motorun sesi kişnemeye dönüyor. Sonra acı bir duşman. Koşturan ayaklarla. Jandarmanın biri diz çökmüş öksürüyor. Kusacak neredeyse. Küfür ve inleme.

İbrahim Yusuf'a, Mustafa Adem'e bağlı. Büyük tenekeli tekliyorlar bütün güçleriyle. Ağlıyorlar, durup sonra yeniden yükleniyorlar. Ali'nin elleri tavana bağlı. O susuyor. Aklında nevesim takımı. Ama içindeki resimlerini düşünmüyor o anda. Çarşaf bezini ikiye katlayıp diken, ilik yerleri açan annesi mi aklında?

İki karınca geriye çekiliyor. Arka ayakları suyun içinde. Buz gibi oluyorlar.

Tutanaktır:

Mekanik bir arızadan kaynaklı TC456/ -taksim-TR100 nolu mahkûm ve tutuklu sevk aracında çıkan

yangın sonucu bütün çabalara rağmen aşağıda künye numaraları, kapıaltı fotoğrafları ve açık eşkalleri olan 5 –beş– adet mahkûm kurtarılamayarak ölmüştür.

Araç komutanı –ekte açık kimliği olan– Kıdemli Kademe Baş Ustaşv. M.N.nin ve diğer jandarma eratının ve sivil şoför A.S.’nin ifadeleri yine ekte yer almaktadır.

Ayrıca, kaza sonrası getirilen K. İlçesi Karayolları Kademe Baş Ustaş M.R.nin hasar tespit notu yapılacak yazışmalar neticesinde Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından giden ve gelen evrak numarasıyla ulaştırılacaktır.

Mahkûmların kimlik tespitleri yapılamadığından otopsi ve aile yüzleşmeleri için gerekli izinler...

Ek: Bir mahkûmun elini kelepçeden ayırmak mümkün olmadığı için, demir testere marifetiyle... Kelepçenin adli tıpta kaybolmaması için ektteki demirbaş numarası hususuna dikkat edilmesi arz ve rica olunur.

Şöyle bir kartal var havada: Erkek istemiyorum. Yumurta istemiyorum. Yuva yapmak istemiyorum. Tanrım, ne büyükmüş zulmün. Bunca yağmuru ve suyu tutup ateşi salıvermelerin. Av istemiyorum, ekmek istemiyorum. Verdiğin gözleri de geri al. Bu zincirler yüzünden kaçamıyorum, verdiğin kanatları da geri al!

3 Ekim 2011

NENEM BULDU BENİ!

Nenem tanıdı beni. Alnıma dokundu. Şakaklarımı okşadı. Omuz başımı tuttu. Kendine çekti yüzümü.

“Bildim. Bu Mervan.”

“Nerden bilecek. O adını bile hatırlamıyor.”

“Dunya Kadın, ne dedin sen?”

“Mervan’dır. Karakaşlı, kara gözlü oğlumuzdur bu.”

“Dunya, anan öle. Doğru söyle.”

“Dunya Kadın, kadın hem kör hem sağır. Duymaz kimseyi.”

“Ama Mervan’ı buldu.”

* * *

Gökte üç ay vardı. Biri yağmuru durdurdu. Öteki soğuğu kesti. Sonuncusu ılık bir ateş yaktı. Taşlarla çevirdiler. Ortaya çam kökü koydular. Sonra kabukları sıyrılmış dalları tutuşturdular. Azıcık yufka ekmeği. Otlu peynir. Ufacık soğan ve tek patates. Ayakları çamur içinde. Çamurda deri parçaları, oturmuş kan.

* * *

Mervan. Saçlarını bildim. Uçlarından bıçakla almış-

sın. Bıyıkların terliyor. Şuraya etini koyuyorum. Üzerinde deri. Esmer, terli. Yüzükparmağın kendi derdine düşmüş. Dizinde ben vardı. Kar suyuyla o kadar ovdun ki rengi kahverengiden mora döndü. Topuğundaki siğili barut döküp yakmışsın.

Mervan, seni bildik biz.

Pazartesi sabahıydı. Orada, yani göğün dünyaya çok yakın olduğu yerde günün ne önemi var. Ama Dünya Kadın bunu da bildi. Geceledikleri yere silahlarını bıraktılar. Elbiselerini dökündüler. Patlamış tabanlarını sarıp şehir kıyafetini kuşandılar.

Serçe var dalda. Katırtırnakları açmış. Arı çiçek arıyor.

Batmış üç ay silkinip düze indi.

Nasip, Mervan ve Hediye.

Şehrin girişinde arabayı aniden durdurdular. Yüzleri maskeli ve cepleri sigaralı adamlar.

* * *

“Buraya dayamışlar sırtlarını. Bakın ağacın kabuğu nasıl kalkmış. Yosunlar düşmüş. Yerine gelmemiş. Çekilmiş diş gibi. Sonra diz çöktürmüşler üçüne de. Mervan’ın kanı, bu çiçeğin büyük büyük dedesinin köküne akmış. Çiçek o sene hemen boy atmış. Daha yaz gelmeden ölmüş, tohumları toprağa erkenden girmiş.”

“Bu çene kemiği midir Dünya Kadın?”

“Niye kemikleri ayırdın?”

“Onları bilmiyorum. Bunlar Mervan’ındır.”

* * *

Nenem buldu beni. Yaprakları temizledi. Otları yoldu. Toprağı sıyırdı. Taşları ayıkladı. Güneşi hissettim yıllar sonra. Tek tek topladı beni. Dizdi yere. Eksik parçala-

rımı buldu. Nenem öptü, kokladı beni.
Sonra torbaya koydular.
Babamın mezarına döktüler hepsini.
Anam ve nenem bir ağıt yaktı başımızda.
“Oğul oğul. Babasının dizinin dibinde oğul. Güneş
doğ, çiçek aç. Toprağımız sana doya oğul.”
Üç ay battı.
Birini bildiler.
Ötekiler orada, toprakta. Kim eleyip dökcek toprağı?

9 Nisan 2011

BU KARINCA GELECEK

Topuklarını soydu.

Kalın deri altından incesi çıktı. Onları da sıyrınca ılık kan gölgesi büyüdü. Sonra iğne başı kan göründü. Acı, hepsinin ardında pusuda bekleyen kediydi.

Durmadı, soydu.

Gidemez o zaman annesi. Gidemez o zaman babası.

Kimin topuğu soyulsa evinde kalır. En az iki güneş, en az iki kahvaltı, en az iki yastık yorgan bahçede tulum-badan su çekerken ve karıncalar tek sıra olmuş kırılmış otlara, otların tohumlarına doğru yürürken ve o anda bize güzel ama onlara zalim –lokma kadar– serçe nar ağacının açmayan çiçekli dalına tünemiş bakarken –çok fena aç karıncaya– avluda taş taş üzerinde donmuşken insanın ne annesi ne babası gidemez.

Anne çizdi önce yatağa.

Yanında baba. Hafif göbekli ve bıyıklı. Ter içinde sırtı. Anneyle sarılıp nefese nefese olduklarında ıslanıyor sırtı. Onu çizmedi. Ayıp mıydı neydi, çizmedi işte.

Anne kokusu koydu sonra. Onu bahçedeki incir ağacının altından aldı. Toprağın bir karış altından. Nemli bir avuç havayı aldı, parmaklarında çevirdi. Kokladı.

Tam da o anda dedesi geçti yanından.

“Lawo, cay berbena?”

“Ağlamıyorum ki,” dedi.

Kokuyu yataktan alıp babanın üzerine serpti.

Gidemesinler diye topuklarını soydu. Hem annenin, hem babanın.

O sırada çok uzakta değil –mahsustan çok uzakta değil; çürürken kokusu gelsin ama korkudan kimse açamasın diye– tümsek tümsek üzerine bir dağlıkta kemik kemik üzerine yığılıydı. Bıraksalar o iç odadan hiç çıkmayacak.

Ama şimdi de büyük hala geldi işte.

“Tü germ wazena?”

Yok, içmem ben çorba. Anne geldi, biliyor musun hala? Dedi ki sen neden ağlıyorsun, dedi ki sen neden içmedin çorbanı, baba gelecek kızacak sana. Baba gelecek işte. Onu götürdükleri gibi getirecekler. O zaman ben de onu aramaya gitmeyeceğim. Beni görmeyecekler. Asker –mavi gözlü, Karşıyaka çarşısında dondurması sıcağından gevşeyip serçe parmağına kaydıydı bir parça– bakmayacak bana. Yakmayacak sırtımı alev.

Olsun yine de soydum ben topuklarını.

Hem annenin hem babanın.

“Lawo, cay berbena?”

“Ağlamıyorum ki.”

O zaman büyük hala geldi sarıldı ona. İç odaya baktılar beraber. Duvarda fotoğrafları. Yatakta izleri.

Kucakladı çocuğu. Avluya çıktılar. Narın altına geldiler. Hala dokununca dala, açmayan çiçek açtı.

Sonra çocuğun kulağına eğildi. “Bu çocuk büyüyecek. Bu çiçek açacak. Bu kuş uçacak. O karıncayı yiyecek. Yuvaya haber gidecek. Başka karınca gelecek. Bu çocuk büyüyecek. Bebeleri olacak. Bu çiçek açacak...”

Baktı uyumuş çocuk. Baktı incir de süzmüş yapraklarını. İhtiyar adam yine geçti, “Sen neden ağlıyorsun?” dedi.

1 Ağustos 2011

Su yoksa, hayat yoksa aşk da olmaz diyordu. Ben Metin'e üzülüyordum habire. Bu kız onu üzecekti. İstiyordum ki ben üzuleyim. Metin unutsun Hülya'yı, ben seveyim. Çölü değil de evimizin karşısındaki gölü göstereyim ona. Yeşilli, kızzılı dalgaların kıyrya nasıl vurduğunu, böceğin, yılanın nasıl kıvrandığını anlatayım. Sazan çıkar, levrek iner dibe. Sonra bıyıklı, güngörmüş bir balık suyun kabuğundaki sineklere diker gözlerini. "Tanrım," der. "Suyun öbür yüzü de bu kadar delidolu mu?" Hülya istese beni daha çok sever Metin'den. Çünkü Metin çöllere dönmüş yüzünü. Benim doğduğum yerde adım atsan su çarpar yüzüne.

Kumrunun Gördüğü adlı kitabıyla 2011 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanan Ahmet Büke, öykücülerimiz arasında farklı bir konuma sahip. İyi tanıdığı insanları, mahalle arasında olup biten günlük olayları yazıyor. Bu çevrelerin dilini, argosunu ustaca kullanıyor. Bunun yanında, özgün, sıra dışı bir öykü dili var Büke'nin. *Ekmek ve Zeytin*, yazarımızın aynı bakış açısıyla yazdığı birbirinden ince öykülerin yer aldığı bir kitap. Ancak bu defa Büke, öykülerini çok daha geniş bir coğrafyaya açıyor.

#yoksulluk #isyan #kürtisoranu #ölüm #masumiyet #çocukluk #mizah

